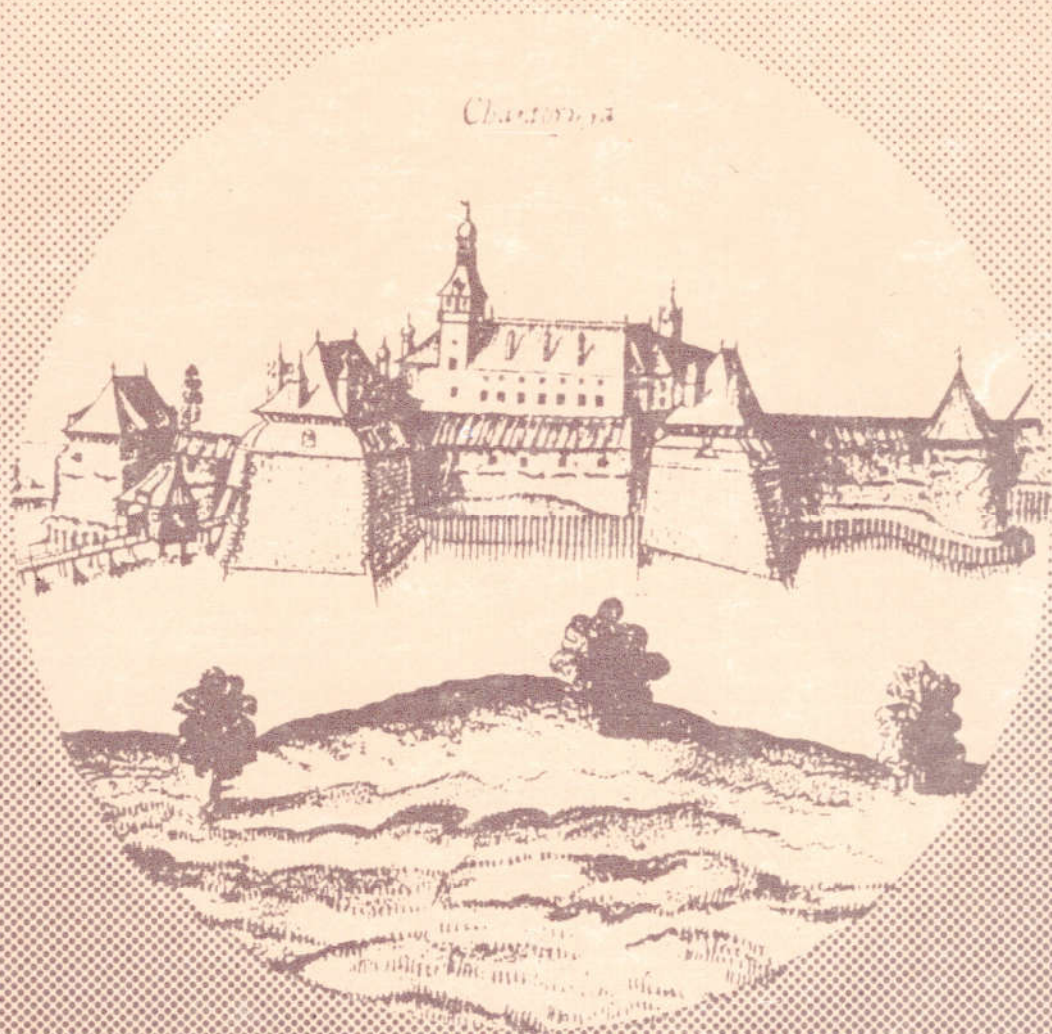

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

16

MUZEJSKI VJESNIK 16

PRIKAZI I ČLANCI

Mladen MEDAR, Bjelovar

ECOVAST O OČUVANJU ARHITEKTONSKOG NASLJEĐA

RADOVI Instituta za povijest umjetnosti, br. 15, Zagreb 1991., str. 1-80. Izdavač: Odjel za povijest umjetnosti Instituta za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu

Sadržaj petnaestog broja "Radova" Instituta za povijest umjetnosti u cijelosti je posvećen Međunarodnom znanstvenom skupu Evropskog vijeća za sela i male gradove (ECOVAST) "Arhitektonsko nasljeđe u izvangradskom prostoru" (Arcitectural Heritage in the Countryside), koji je održan u Križevcima 21. do 23. svibnja 1990. godine u organizaciji Odjela za povijest umjetnosti Instituta za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Evropskog vijeća za sela i male gradove i Skupštine općine Križevci. Ovaj skup bio je jedan od redovitih sastanaka ECOVAST-ove radne grupe za ruralnu arhitekturu, ali istodobno i prvi sastanak ECOVAST-a u tadašnjoj Jugoslaviji, kojemu je prisustvovalo osamdesetdevet urbanista, arhitekata, povjesničara umjetnosti, etnografa i geografa iz Hrvatske, Slovenije i Srbije te Austrije, tadašnje Češko-Slovačke, Luxemburga, Mađarske, Njemačke, Poljske i Velike Britanije.

Uvodno je otisnut cjelovit program, zatim popis svih sudionika skupa te četrnaest referata i kraćih priloga kako slijedi:

Michael DOWER (Peak National Park, England) tadašnji predsjednik ECOVAST-a, u uvodnom je izlaganju govori o njegovu osnutku 1984. godine, razvitku i cilju: unapređenju ruralnih naselja i očuvanju ruralnog nasljeđa u cijeloj Evropi, kao i njegovu statusu u Evropskoj zajednici.

John SELL i Jane WADE (Sell-Wade-Postins, Architects Conservation Consultants, London) daju izvještaj o četiri glavne teme unutar četiri grupe za ruralnu arhitekturu: popisivanju i inventarizaciji, zaštiti i zakonodavstvu, izobrazbi i materijalima te poticanju, financijama i tehničkim savjetima.

Angus FOWLER (Förderkreis Alte Kirchen, Marburg/Lahn) pišući o ECOVAST-u i njego-

vom razvitku u srednjoj, istočnoj i jugoistočnoj Evropi, izvještava o osnutku, planovima, profilima stručnjaka, nacionalnim grupama, članovima-institucijama, ojačanju i učvršćenju članstva, razvitku rada sekcija te pokušaju širenja kontakata sa drugim zemljama.

Hans Peter JESCHKE (Amt der O.O. Landesregierung, Linz) u svom radu o metodama inventarizacije kao sredstvu zaštite kulturnih dobara i koncepcijama naselja, prikazuje metode i primjere koji upućuju na mogućnost uvođenja i usmjeravanja na sredstva oblikovanja našega životnog prostora, odnosno kako je rezultate prikazanih metoda inventarizacije moguće uključiti u sveukupno prostorno uređenje i oblikovanje.

Dragutin FELETAR (Geografski institut Prirodoslovno - matematičkog fakulteta, Zagreb) osvrće se na razjašnjavanje suvremenih gospodarskih i demografskih mijena na prostoru sjeverozapadne Hrvatske, što se osobito odražava na procesima deagrarizacije, deruralizacije te industrijalizacije i urbanizacije, što unosi bitne promjene u izgled i funkcije naselja, mijenja agrarni pejzaž i način života ovdašnjeg pučanstva.

Žarko DOMLJAN (Institut za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Odjel za povijest umjetnosti Zagreb, ukazuje na problem metodologije istraživanja pri izradi umjetničke topografije Križevaca, u okviru istoimenog projekta Instituta za povijest umjetnosti. Projektom je obuhvaćen cijeli prostor križevačke općine: niz manjih naselja, izdvojenih spomenika te hortikulturnih i pejzažnih vrijednosti.

Ksenija MARKOVIĆ (Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture, Zagreb) pišući o vinogradarskim klijetima križevačke regije posebno se osvrće na naselje drvenih klijeti u Obrežu podno Kalnika, koje se ističe svojom arhaičnošću. Obreške klijeti zaštićene su kao značajan spomenik narodnog stvaralaštva, pa je radna grupa ECOVAST-a predložila plan njihove obnove.

Manda HORVAT (Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Zagreb) iznosi faze i glavne ciljeve akcije "Istraživanje i fiksiranje etnoloških spomenika na području Hrvatske" koju provode nadležne institucije. U posljednjih dvadeset godina obrađeno je više od 1 000 naselja, 4 000 nepokretnih i više od 9 000 pokretnih etnoloških spomenika. Nabraja oblike i metode njihove zaštite.

Đurđica CVITANOVIĆ (Institut za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Odjel za povijest umjetnosti, Zagreb) analizira razvoj gradnje četrdesetak sačuvanih primjera drvenih seoskih crkava na području Hrvatske, izrađenih iz hrastovine, među kojima je samo nekoliko izrađeno u kanatnoj konstrukciji s ispunom od blata i sijekra. Tradicija gradnje u drvetu, osim u Pokuplju i Slavoniji, najduže se zadržala u Turopolju.

Marian KORNECKI (Staatliche Werkstätte für Denkmalpflege, Krakow) piše o stanju i izgledima za očuvanje drvene arhitekture na selu u Poljskoj. Autor ukazuje na mjesto što ga takva arhitektura ima u kulturnoj baštini Poljske, o autohtonim drvenim konstrukcijama koje su čestim obnavljanjem građevina mijenjane i modificirane. Zbog sve bržeg propadanja građevina izrađenih od drveta uređuju se brojni muzeji na otvorenom, a s drvenom arhitekturom pokušava se zaštititi i okolni krajolik.

Tihomira STEPINAC FABIJANIĆ (Zavod za povijesne i društvene znanosti Istraživačkog centra HAZU, Rijeka), pišući o akcijama koje je Internacionalni centar antropologije Motovun (ICAM) za istraživanje, razvoj i interpretaciju tradicijske baštine Istre i šireg jadranskog područja poduzeo, autorica posebno ističe dva primjera: organiziranje Inter-nacionalne radionice i seminara za arhitek-turu, krajolik, umjetnost, sociologiju, antropologiju i radi-esteziju na otoku Šolti, te revitalizacije mjesta u Raklju u povijesnim okvirima.

Aniko GAZDA (Hungarian Institute for Planning, Budapest) pod naslovom "Odgovornost za povijesna vrednovanja (Seoska arhitektura i putovi njezina održavanja)" piše o odnosu povijesnog nasljeđa, važnosti duhovnog i kulturnog stava graditelja i vlasnika, o određenosti građevinske djelatnosti načinom života, praktičnim razlozima te društvenom i financijskom situacijom.

Armin NIEMEYER (Bezirksamt Berlin - Lichtenberg, Bau-und Wohnungswesen, Denkmalpflege, Berlin) bavi se društvenim zadaćama u rasvijanju izvangradskog područja upozoravajući da je propadanje graditeljske baštine sveopća pojava. Poticanje izvangradskog prostora i njegovih zajednica, imajući u vidu baštinu, smatra se sveobuhvatnom duhovnom i društvenom zadaćom.

Detlev SIMONS (Fakultät Architektur und Stadtplanung, Universität Stuttgart) razmatrajući funkciju i izgled sela govori o tome što je dobro i ispravno, a što loše i pogrešno kod nastojanja očuvanja naslijeđa. Poručuje da zadaća stručnjaka nije samo opisivati kulturu onoga *jučer*, već prije svega otkriti i utvrditi *današnju* kulturu iz *jučerašnjeg*, te postaviti smjernice za ono *sutra*.

Ovaj broj "Radova" Instituta za povijest umjetnosti obiluje fotografijama s održavanja znanstvenog skupa i obilaska terena, te fotografijama arhitektonskog naslijeđa o kojemu je bilo riječi u prikazanim referatima.

Znak ECOVAST- a

Zusammenfassung

Ecovast über Erhaltung der architektonischen Hinterlassenschaft

Autor, der Mitglied von ECOVAST, bespricht die 15. Nummer der Publikation Radovi instituta za povijest umjetnosti Sveučilišta u jesen 14 Autoren verschiedener Fachinteressen publiziert, die an der Tagung des Europäischen Verbandes für das Dorf und für die Kleinstadt (ECOVAST) - Gruppe für ländliche Architektur, teilgenommen haben. Internationales Symposium "Architektonische Hinter - Križevci (Kroatien) stattgefunden. In den Vorträgen wird Problematik der kleinen Siedlungen beleuchtet, ihrer Forderung, der Bergung von Kulturgütern, so wie Formen und Schutzmethoden der architektonischer Hinterlassenschaft.

Übersetzung: M. Šimek

Ljerka PERČI, Varaždin

POSJETITELJ IZ ARGENTINE

Među učesnicima znanstvenog skupa koji je priređen uz proslavu 750-te godine izdavanja povelje slobodnog i kraljevskog grada Gradeca našao se i profesor doktor Zlatko Tanodi koji je prije 50 godina dokazao istinitost isprave koja je bila temelj ove obljetnice. U svom sažetom izlaganju o autentičnosti isprave služeći se lingvističkim primjerima iz teksta povlastice Gradeca iz 1242. godine profesor Tanodi je obrazložio svoju metodu i rezultate do kojih je došao tijekom svog boravka u budimpeštanskim arhivima prije nešto više od pedeset godina.

Dva dana po završenom skupu profesor Tanodi je oputovao za Varaždin, grad svog djetinjstva i mladosti. U gradskom je arhivu gost iz Argentine održao predavanje o svom radu na varaždinskom zborniku isprava od 1209. do 1526. godine. Povijesni spomenici slobodnog kraljevskog grada Varaždina tiskani su u Varaždinu 1942. godine, a troškom grada su izdali Zlatko Tanodi i Adolf Wissert gradske zapisnike iz razdoblja 1454.-1464. i 1467.-1469. isto u Varaždinu 1944. godine.

Profesor Tanodi desetljećima izvanredno priznati arhivistički stručnjak iz Córdoba sada na položaju direktora međuameričkog centra

za arhive na kraju predavanja se osvrnuo na svoj život i novi početak znanstvenog rada po odlasku iz domovine u jesen 1945. godine.

Svoj kratki posjet gradu Varaždinu profesor Tanodi je iskoristio da bi obišao kuće, ulice, crkve, gimnaziju gdje se odredila njegova sudbina kako je sam rekao i groblje na kome su pokopani roditelji. Među uspomenama koje su se ispreplitale sa stvarnošću nakon obilaska gradskog muzeja ostavio je kraći zapis u knjizi posjetitelja koji prenosimo u cijelosti kako je zapisan 21. studenog 1992. godine.

"S izvanrednim osjećajima i uzbuđenjem posjetio sam nakon gotovo pola stoljeća moj predragi Varaždin i njegov Stari grad i muzej u kome sam proveo nezaboravne časove, pa u ovoj prilici kratkog posjeta toplo i srdačno čestitam svima koji su pridonijeli da ovo mjesto bude pravi kulturi ponos starodrevnog Varaždina i cijele Republike Hrvatske koja je nakon stoljeća postigla nezavisnost nekoć suverenog kraljevstva - Regni Croatiae, Dalmatie et Slavonie,

Varaždinec

Zlatko Tanodi.

SADRŽAJ

MUZEOLŠKA PROBLEMATIKA

Zvonko HITREC DIDAKTIČKO - METODIČKO OSMIŠLJAVANJE MUZEJSKE PREZENTACIJE	3
Anita ŠESTANJ - PERIĆ UPORABA RADNIH LISTIĆA UZ IZLOŽBE U VARAŽDINSKOME MUZEJU	5
Marina ŠIMEK MALA MUZEJSKA UČIONICA	6

ARHEOLOGIJA

Marijan BILIĆ ZBIRKA GRČKOG NOVCA IZ GRADSKOG MUZEJA VARAŽDIN	11
Ana BOBOVEC GRAD MOSLAVINA U SVJETLU DOSADAŠNJIH ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA	17
Tatjana LOLIĆ, Amelio VEKIĆ, Slobodan OLIĆ IZVJEŠTAJ O ARHEOLOŠKIM ISKOPAVANJIMA U ČAKOVCU PROVEDENIM 1992. GOD. NA LOKALITETU STARI GRAD	21
Zorko MARKOVIĆ OSVRT NA NEKOLIKO NOVIH PRILOGA POZNAVANJU HRVATSKOG SREDNJOVJEKOVLJA (1990-1992. god)	24
Zorko MARKOVIĆ NEKOLIKO ZANIMLJIVIH ARHEOLOŠKIH NALAZA IZ KOPRIVNIČKE PODRAVINE	26
Marina ŠIMEK KASNOSREDNJEVJEKOVNI NALAZ IZ LUDBREGA	30
Vjekoslav ŠTRK ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA POVIJESNE URBANE CJELINE ČAZME U 1992. GODINI	35
Josip VIDOVIĆ NASTAVAK SUSTAVNIH ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA U ŠENKOVCU	41

ETNOLOGIJA

Marija BORKO NEKOLIKO MEDIMURSKIH DJEČJIH IGARA	44
Melita ĐANIĆ OSNOVANA " DRUŽINA " ČUVARI TRADICIJA HRVATSKIH OBITELJSKIH ZADRUGA	45
Slavica MOSLAVAC GLAZBENA FOLKLORNA BAŠTINA MOSLAVINE	46
Slavica MOSLAVAC USKRSNI OBIČAJI ČEHA I SLOVAKA U MEDURIČU	50

KULTURNA POVIJEST

Zdenko BALOG SJEVERNI PORTAL TRAKOŠĆANSKE CRKVE	53
Dražen KOVAČEVIĆ FRANJEVAČKI SAMOSTAN U PODGRADU	56
Lidija PLAVEC BIDERMAJER NAMJEŠTAJ NA PRIMJERIMA IZ FUNDUSA MMČ	58
Mladen MEDAR PRILOG POZNAVANJU GRADEVNE DJELATNOSTI U BJELOVARU	61
Magdalena LONČARIĆ O JEDNOM ŠALJIVOM GLASILU U FUNDUSU POVIJESNOG ODJELA GRADSKOG MUZEJA VARAŽDIN	63

POVIJEST

Božidar GERIĆ 1. IZVORI ZA POVIJEST BJELOVARA I BJELOVARSKOG KRAJA	66
Stjepan HAJDUK OTKRIĆE PRVE POGODBE O BARBIRENJU	71

Zoran HOMEN PRAVILNIK ZA BLUDILIŠTA U GRADU KRIŽEVCU IZ 1913. GODINE	73
Franjo HORVATIĆ GRBOVNIK ŽITELJA GRADA KOPRIVNICE	75
Goran JAKOVLJEVIĆ POLAGANJE UČITELJSKE PRISEGE U BJELOVARSKOJ GIMNAZIJI POČETKOM STOLJEĆA	77
Vladimir KALŠAN PRILOG ZA POVIJEST VINOGRADARSTVA U MEDIMURJU	79
Marjan KATUŠIĆ NARODNI POKRET 1903. GODINE U ZAPREŠIĆU (uz 90. obljetnicu)	81
Magdalena LONČARIĆ ZASTAVE ŽUPANIJE VARAŽDINSKE U GRADSKOM MUZEJU VARAŽDIN	84
Slavica MOSLAVAC ET KOTTYNA DENIQUE INSIGNE SUUM PROFECIT (I Kutina je naposljetku dobila svoj počasni znak)	87
Ljerka PERČI DOZVOLA ZA FOTOGRAFIRANJE IZ 1914. GODINE	88
Hrvoje PETRIĆ DELEKOVEC U SREDNJEM VIJEKU	90
Antun STIŠČAK TATARI SU PUSTOŠILI HRVATSKOM PRIJE 750. GODINA	93
Mladen NADU NASELJA I SELA SESVETSKOG PRIGORJA U SREDNJEM VIJEKU (II) (13 — 16. stoljeće)	95

PRIKAZI I ČLANCI

Ljerka ALBUS PRVI SEMINAR DRUŠTVA FOLKLORISTA	102
Antica BREGOVIĆ Prirodoslovna mapa "IZ ALBUMA FRANJE PL. KOŠĆECA "	103
Melita ĐANIĆ OBILJEŽAVANJE 740 - OBLJETNICE SLOBODNOG I KRALJEVSKOG GRADA KRIŽEVCI KROZ PROGRAM GRADSKOG MUZEJA I LIKOVNE GALERIJE	105
Miroslav KLEMM IZLOŽBA CRKVENE UMJETNOSTI I BAŠTINE NOVOMAROFSKOGA KRAJA	109
Nada MATIJAŠKO UZ DESETU GODIŠNJICU PODRAVKINOG MUZEJA PREHRANE	110
Martin MATIŠIN GODIŠNJAK ZAVIČAJNOG MUZEJA VIRJE	112
Mladen MEDAR ECOVAST O OČUVANJU ARHITEKTONSKOG NASLJEDA	113
Ljerka PERČI POSJETITELJ IZ ARGENTINE	115
Smiljana PETR-MARČEC IZLOŽBA "ZRINSKI U MEDIMURJU"	116
Hrvoje PETRIĆ "PODRAVSKI ZBORNIK" 1992.	116
Anita ŠESTANJ-PERIĆ PRIZNANJE UHTA-e GRADSKOM MUZEJU VARAŽDIN	117
Josip ŠTIMAC MUZEJI HRVATSKOG ZAGORJA U NOVOM USTROJSTVU	118
Gordana KOVAČIĆ IN MEMORIAM IVANU GENERALIĆU	119

DJELATNOST MUZEJA I MUZEALACA

IZLOŽBE (1992)	121
AKCIJE (1992)	124
IZDAVAČKA DJELATNOST MUZEJA (1992)	127
PUBLICISTIČKA DJELATNOST MUZEALACA (1992)	129

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

Bjelovar, Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kumrovec, Kutina, Sesvete, Sveti Ivan Zelina, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice, Veliki Tabor, Virje.

Broj 16 / 1993.

Godina XVI

Uređivački odbor:

Antica Bregović (GMV), Erika Nađ—Jerković (MMČ), Vladimir Kalšan (MMČ), Lidija Plavec (MMČ), Smiljana Petr—Marčec (MMČ), Josip Vidović (MMČ)

Tehnička redakcija u Muzeju Međimurja Čakovec:
Vladimir Kalšan, Erika Nađ-Jerković, Josip Vidović

Nakladnik:

Muzejsko društvo sjeverozapadne Hrvatske

Za nakladnika:

Zoran Homen

Grafička priprema:

»DTP STUDIO« KRIŽEVCI

Nikola Žulj

Tisak:

»GRATA« Bjelovar

Naklada: 650 primjeraka

ISSN 0350 - 9370

»Muzejski vjesnik« izlazi jedamput godišnje.

Rukopisi se ne honoriraju i ne vraćaju.

Za sadržaj i lekturu tekstova odgovorni su autori.

»Muzejski vjesnik« solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske